

Otthont adni

Valamikor gazdasági épületet alakítottak át lakószobákká, emeletes ágyakkal és frásztalokkal rendezték kollégiummá a József Attila sugárúti házat. Ez most a szegedi Kállay Éva nevelőotthon, 14—18 éves lányok munka- és ünnepnapjainak színhelye. A 60 férőhely pillanatnyilag sok is, összesen 52-en laknak a szobákban. Ipari tanulók, legtöbbször a szegedi kendergyárban, illetve a textilművekben dolgoznak. Ösztöndíjukból 20 forintot fizetnek az otthonban kapott teljes ellátásért, a megmaradó pénz nagy részét takarékbba teszik, „legyen egy kis tőkéd, mire innen kikerülsz”. Hogy hova kerülnek? Sokuk eléri végre élete célját — házasságot köt, családot alapít. Mások elköltözik a városból, rokonokhoz, akinek szülei vannak, azokhoz. Megint mások újabb otthonba, nekik nincs hozzátartozójuk.

Munka után tanulnak az otthonban, nevelők irányításával. Aztán szakköri foglalkozásokon vesznek részt, vagy közösen moziba, színházba, gyári rendezvényre mennek. Kimenő, azaz tetőzés szerinti időtöltés a vá-

rosban: kedden este 6-ig, szombaton és vasárnap délután 2-től este fél 9-ig. Több idő ez, mint egyéb középiskolai kollégiumokban, mégis nagyon keveslik. Hatalmas energiával védelmezik szabadságukat, ugyanilyen energiával keresik az állandó kötődést, a szilárd emberi kapcsolatokat. Legtöbbször a családi körülmények közül kerültek a nevelőotthonba, elvált szülők, részeges apa, nemtörődöm anya gyermekei, a szülői felelőtlenség áldozatai. Kevesebben vannak az apátlan-anyátlan árva. Kamaszkorukban kerülnek a Kállay Éva otthonba. Amikor másodéves ipari tanulók lesznek, általában akkor gyűlik meg velük a gond az intézetben is, a munkahelyen is. Egyiket az örökös hazudozásról kellene beszoktatni, másikat a szexuálhigiéniá alapvető szabályainak betartására rászoktatni, harmadik rögzisméjtől való távolodásra bírni, hogy ne reméljen anyai szeretetet attól, aki 16 évig nem vett tudomást róla. Tanácsot kell adni, mit tegyenek, ha felfedezik, hogy részeges a fiú, akihez feleségül akartak menni; hol keresse apját, aki úgy érzi,

nem bírja már család nélkül; mit tegyen, aki látni sem akarja végre jelentkező szüleit; aki megelégedte a nevelőotthon fegyelmét, és aki megcsömörlött a családjától a karácsonyi szünet alatt stb.

Az otthonban mindezt négy nevelő és az igazgatónő, Hajdú Istvánné próbálja elvégezni, a köszönő szót mondani visszatérő növendékek szerint sikerrel. Többségüket megmentik az életnek, rendesen dolgozó embereket adnak olyan családoknak, ahol már nem ismétlődik az anyja sorsa.

Tegnap, pénteken délelőtt ünnepség volt az intézetben. Kollégák, mostani és volt növendékek köszöntötték Hajdú Istvánnét abból az alkalomból, hogy egyfolytában 25 éve igazgat iskolákat, nevelőintézeteket Szegeden, a Kállay-otthont 17 éve. Kollégáival együtt nehéz és felelősségteljes munkát végez: felnőtteket és társadalmi normákat semmibe vevő, kisiklott életű kamaszokat vezetnek vissza emberi utakra, miközben megpróbálják helyettesíteni az otthonukat.

S. E.

Az olvasó nézőért

Bizonyára észrevették már, kedves nézők, hogy az új esztendőben valamennyi ismeretterjesztő jellegű tévé-műsor után felolvas a bemondó néhány könyvcímet. Olyan művekre hívja fel figyelmünket, amelyek az éppen látott műsor témájához kapcsolódnak, s amelyekből bővebben tájékozódhatunk, kiegészíthetjük képernyőről nyert ismereteinket. Csütörtökön a híradó munkatársa majdnem ezekkel a szavakkal vezette be riportját, amelyet egy fővárosi könyvtárban készített. A téma: milyen hatással van a könyvtárlátogatók választására a tévé-műsor? Igaz-e, hogy egy-egy irodalmi mű sikerült feldolgozása és bemutatása után a nézők „eredetiben” is szeretnék olvasni az illető műveket? A válasz: igen. Minthogy a könyvtáros jó néhány konkrét példát sorol, hitelesnek fogadhatjuk el ezt a feleletet. Nemcsak a fővárosi nézőkről van szó, sok-sok szegedi könyvtáros erősítheti meg a dolog alapvető igazságát.

Ez a jelenség korántsem újkeletű, a spontán nézői magatartást azonban csak az idén, 1974-ben igyekszik a tévé is „mederbe terelni” — az állandó, rendszeres figyelemfelhívásokkal. Az örvendő üjdonság nyilván abból a fontos és ésszerű felismerésből fakad, hogy a tévé ismeretterjesztő funkciója nem merülhet ki ismeretterjesztő jellegű alkotások műsorra tűzésével. A tudás elmélyítésének és gyarapításának egyik eszköze: megkeresni-megmutatni az összefüggéseket, a kapcsolódási pontokat a már ismert és még ismeretlen dolgok között. Ez pedig korántsem megy úgy, hogy kizárólag csak a televíziót nézzük — sugallja az új évben maga a televízió.

Van azonban olyan oldal is a dolognak, miszerint az üdvözlő, újszerű gyakorlat az eddigénél még nagyobb felelősséget ró a műsorszerkesztőkre. Statisztikák szerint ugyanis pillanatnyilag sokkal több van a té-

Liebmann Béla felvétele

Bálint András a Svédország messze van főhőseinek szerepében

vénézők, mint a tárlat-, színház-, mozilátogatók, vagy akár az olvasók. Nem mindegy tehát, mit látunk, milyen műsorhoz kapcsolódnak a különböző művészeti ágakhoz elvezető ajánlatok. Ha a tévéjáték értékes mű alapján készült, az olvasásra buzdítás helyénvaló, ha nem, egy-csapásra kétszeres erővel romboljuk az ízlést, amikor a vizuális „élmény” után még a fércmű elolvasását is szorgalmazzuk.

Tipikusan az olvasóvá nevelést kívánja segíteni a Nyitott könyv, amelynek legutóbbi adása elsőkönyves író, Újhelyi János: Svédország messze van című regényére hívta fel figyelmünket. Eddig általában klasszikusok szerepeltek ebben a műsorban. A változtatás szimpátiikus törekvést jelez, bár sokkal nagyobb a veszély, hogy kevésbé értékes darabok kerülnek elének, hiszen napjaink irodalmában nagyon nehéz eligazodni. Újhelyi János regényének divatos, sokat vitatott a témája: a mai harmincévesek társadalmi és lélekállapota-ról szól. A feldolgozás alapján úgy tűnt, a sok-sok reális problémát felvető mű nem tudott a mélyrétegekig

hatolni, de elolvasásra már csak azért is érdemes lehet, hogy megbizonyosodhassunk ez állítás igazságáról, avagy korrigálni kényszerüljünk. Így is, úgy is mai gondokról való gondolkodásra indít, és ez sohasem haszontalan.

A VIII. Henrik hat fete-sége című angol tévéfilm-sorozat harmadik részét ma szombaton láthatjuk. Vasárnap este tévéjáték ígér jó szórakozást, Romain Rolland: A farkasok.

Budapestben ülésezik a keresztyén békekonferencia nemzetközi bizottsága

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa vendégeként január 17—20. között Budapestben ülésezik a keresztyén békekonferencia nemzetközi ügyekkel foglalkozó bizottsága több mint 50 külföldi résztvevővel, akik a világ 25 országából érkeztek hazánkba. A bizottság „A békés egymás mellett élés politikájának eredményei, az egyházak és

Beszélgetés az olajbányászok egészségéről

Az elszállítás nem megoldás

M. G.: Talán helikopterrel, nem?

S. D.: Én még nem ültem helikopterben, nem tudom, hány embert lehetne tömeges szerencsétlenség esetén betenni...

M. G.: Van már ilyen vöröskeresztes helikopter, s láttuk a tévében is, hogy például Ausztráliában az orvosi szolgálatot az óriási távolságok miatt helikopterrel oldják meg. Mert itt az idő is számít.

S. L.: Na igen: éppen az idő! Egy órán belül az égési sérültek sokkalanítását meg kell kezdeni. Az én teljesen privát véleményem szerint a probléma itt kezdődik. A helikopternek valahol le is kell szállnia Pesten. Nem szállhat le a Marx téren, vagy a Róbert Károly körúton. Ha a repülőterre száll le, onnan megint mentővel kell beszállítani, ez is időbe telik. Amíg a mentő átevíckél a városon, akármilyen szabad utat kap is... az nem tíz percre kerül.

M. G.: Lényeg az, hogy ez a kérdés is meg megoldatlan.

S. L.: Én a következőket javasoltam, amikor itt jártak nálunk az OKGT szakszervezeti bizottságától. Azt mondtam: induljunk ki abból, hogy miért akarjuk mi ezeket a sérülteket pont Pestre vinni? Föltettem a kérdést: nem volna-e célszerűbb, ha a szegedi klinika égési osztályát szerelnék fel a követelményeknek megfelelően. Mi akadályozza az ilyenfajta decentralizációt? Hiszen nemcsak az olajiparról van szó. Ha csak Szegedet nézem: itt van a gumigyár, a házgyár, a nagylétszámú építőipar, a textilipar, élelmiszer-, bútort-, cipőipar — sorolom-e tovább? Ha ezek a vállalatok összefognának, nem tudnánk-e vajon ezt a problémát itt megoldani? Én erről a kérdéssel dr. Bertényi Kamillóval beszéltem a klinika égési osztályán, aki az osztályt meemutogatta és megmondta, hogy bizony nincsenek valami jól felszerelve. Bővebb hely kellene, aztán felszerelés, átvioszer, létszám és sok minden más. Volt egy felmérésük, papíron ténylegesen felsorolva,

hogy mi az, amire szükség volna. Nos, 1 millió 300 ezer forint volna az az összeg, amiből a műszereltségük olyan állapotba kerülne, hogy Magyarország legjobban felszerelt, sőt európai szinten is egyik legjobban felszerelt égési osztály lenne a szegedi klinika. Nem tudom, tudja-e, hogy például a gumigyár kétszáz ezer forintot támogatást adott az égési osztálynak, sőt amikor volt az az égési sérült Tarjánban, amikor gázrobbanás miatt belesült egy postás abba az üvegalutkába, akkor a Posta úgy tudom, ötszáz dollárt adott. Ez gyönyörű összefogás az emberek érdekében, de miért ne lehetne ezt centralizálni, szervezté tenni? Én ezt előadtam Juratovits Aladárnak is, aki nagy rokon-szenvel fogadta ezt az elképzelést, annyira, hogy ezt megírtam Bese elvtársnak, a törzsi vezérigazgatójának is. Mellékeltem a ciklistát is, amire szükség volna, és megjelöltem az összeget, egymillió háromszáz ezer forintot is. Ez az említett vállalatok összefogásával előteremthető lenne.

M. G.: Ami a szegedi klinika javára fordulna.

S. L.: Igen. Úgy hallottam, Bese elvtárs úgy nyilatkozott ebben a kérdésben, hogy ez nagyon mefontolandó, vissza kell rá térni. De minthogy ez elég nagy horderejű dolog, egyéb szerveket, más vállalatokat is be kell vonni a döntésbe. Azóta 6 nyerdíjba ment, most megpróbáljuk. Kezdjük újból.

M. G.: Bocsásson meg, nem értettem az imént: a Posta miért dollárt adott? Miért nem forintot?

S. L.: Nem tudom. Valószínű, hogy olyan dolgok, kellett beszerezni, amit nem lehet forintért megvenni. Folytatva a témát, most már benne vagyunk a súlyos üzemi balesetek tárgyalásában. Még mindig az éseknél maradva: elsőrendű dolog, hogy min, említettem a sokkalanítást egy órán belül megkezdődnie, és minél gyorsabban megkezdődvén, intézetbe kerüljön az illető. Ennek első lépéseként a vállalat egy tereparó mentőköcsit szerzett be a ré-

szünkre, ami kifejezetten ezt a célt szolgálja. Négy hordó-ágy van a mentőköcsiben, s ez a jármű olyan terepre is ki tud jutni, ahova a városi mentőautó nem tudna bemenni. Ha bárhol valami baleset, sérülés adódik, először is nekünk szólnak be, és ha az információ alapján úgy látjuk szükségesnek, hogy a mentőköcsi oda ki-menjen — orvossal vagy nővérrel — átszólunk a szállítási osztályra és a mentőköcsi azonnal indul. Vagy egyenesen a megfelelő intézetbe, vagy a mi orvosi rendelőkbe szállítja a sérültet. Mi magunk az égési esetekre igyekszünk felkészülni. Plazma pótszereket egy speciális steril berendezés segítségével azonnal be tudunk a sérült vénájába kötni. Ezenkívül a klinika tanácsa alapján adunk az égett sérültnek már a helyszínen egy úgynevezett koktél-t, amit ők az égési sérültneknek szoktak beadni — ez egy több gyógyszerből álló injekció. Ez teljes mértékben megegyezik a klinika eljárásával, tehát ugyanazt a kezelést kezdjük el, amit a klinika szeret, vagy megszokott. Az így ellátott beteg tehát egy órán jóval belüli megkapja a sokkalanítási kezelést. Beszerzünk továbbá megfelelően sterilizált lepedőket, amelybe, ha a sérülés foka megkívánja, a sérültet a helyszínen becsavarjuk, és úgy viszik be — akár a mentővel — a klinikára.

M. G.: Azért érdekes, amit elmondott, mert itt egy olyan eljárás valósul meg, amit mindenhol kellene gyakorolni. Hogy a kórház vagy a klinika szinte egy az egyhez kapcsolatban van a sérülés színhelyével, tehát rögtön tudják, hogy ha egy beteget bevisznek, milyen megkezdett eljárás folytatnak tovább.

S. L.: Úgy van. És hogy mi itt már korábban jól tapasztaltunk rá a módszerre és a feladatokra, az is bizonyítja, hogy az egészségügyi miniszter 15/1972. számú rendelete, amely az elsősegélyről, szól, országosan is kötelezően előírja az ilyen eljárást.

(Folytatjuk.)
Mocsár Gábor

Fogorvosképzés Pécsen

A Pécsi Orvostudományi Egyetemen a mostani tanévben megkezdődött a fogorvosképzés. Az Egészségügyi Minisztérium határozata alapján a jövőben — a budapesti és a szegedi mellett — a pécsi egyetem is bocsát ki fogorvosokat.

Egyelőre félsiker

Éjszakai villamosjárat Tarjánba

A Szegedi Közlekedési Vállalat kezdeményezésére — mint már hírlt adtuk — 1974. január 5-től szombaton és vasárnap éjszakánként, éjjeltől félóránként villamosjárat közlekedik az Anna-kúttól Tarjánig. Ez nagy jelentőségű, hiszen Tarján kilométerekre van a városközponttól, így a Belváros szórakozóhelyein estéiket eltölteni kívánó tarjániaknak 10 óra tájban már szedelőzködniük kellett, hogy elérjék az utolsó buszjáratot, ha csak nem akartak gyalog hazakullogni. Taxi ugyanis ilyen időpontban szinte lehetetlen találni.

Ez természetesen nemcsak a szórakozni vágyókra vonatkozik, hanem a város éttermeiben és más, éjszakai munkahelyen dolgozókra is.

Ezt a gondot megoldotta a közlekedési vállalat, de mint Pécsi Balázs főkönyvelő elmondotta, eddig még csak fél sikere volt az éjszakai villamosjáratnak. Az első szombaton, azaz január 5-én összesen 175-en utaztak Tarjánba, és vasárnap mindössze 56-an. Egy hét múlva 150-en utaztak. Ezek a számok azt mutatják, hogy egyelőre nyilván nem ismeri mindenki ezt a járatot.

A vállalat a kezdeti fél-siker után várja, hogy tovább növekedjék azoknak a száma, akik a járaton közlekednek. Ígéretet tett arra, ha nagyobb igény lesz, tovább sűríti a járatokat. A meglevőket pedig minden-keppen fenntartják, ha egyelőre veszteséges is.

Sz. J.